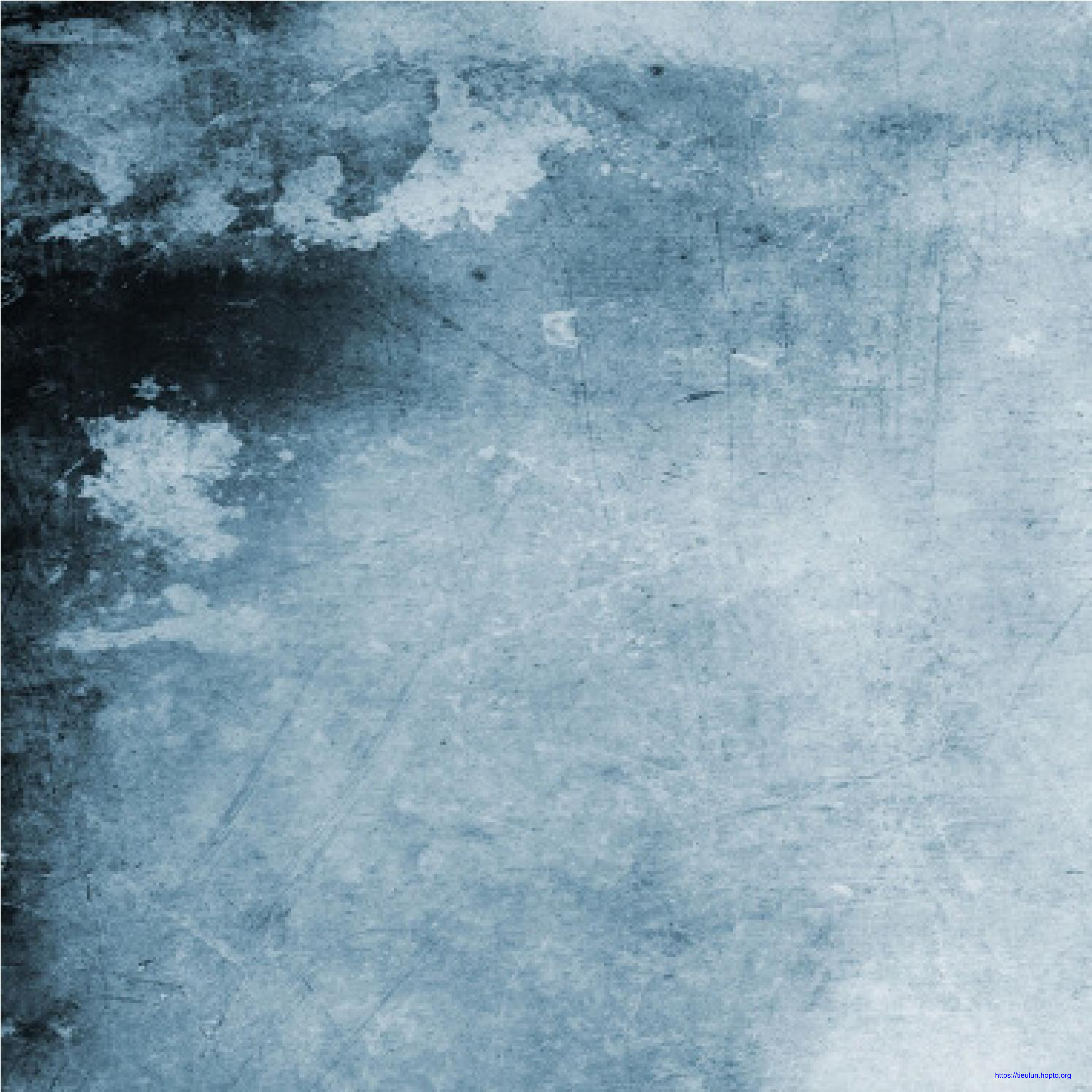

LANG THANG DALAT

#TangLichVan

ARTBOOK

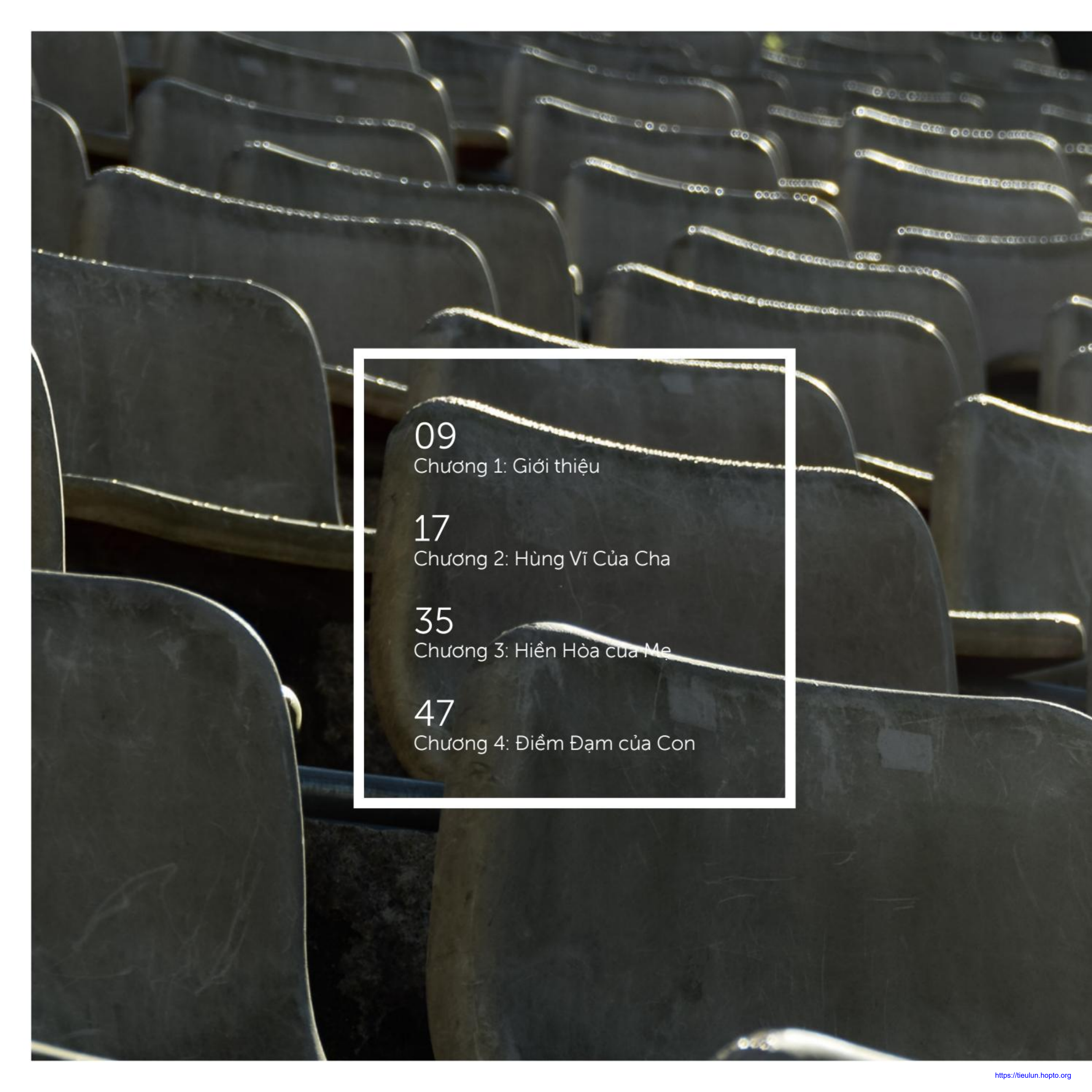
V A N L I C H

Lời Tự Sự

Quay trở lại sau 2 năm, tôi cảm nhận được không khí của Đà Lạt rõ hơn, bằng cái nhìn thích thú hơn, tò mò hơn và tận hưởng hơn. Sau khoảng 7 tiếng đồng hồ đi xe khách từ Sài Gòn, tôi đã đặt chân đến Đà Lạt. Ai cũng thế, Lúc nào cũng thế, Đà Lạt luôn chào đón mọi người bằng cái không khí mát lạnh đến sáng khoái. . Không đâu như ở Đà Lạt, thiên nhiên đã ưu đãi quá nhiều kể cả khí hậu lẫn cảnh quan. Những ai đã từng đến nơi đây một lần sẽ cảm nhận được không khí mát lạnh như thế nào. Mọi người rồi lại hít hà trong cái lạnh của thanh bình cái lạnh của yêu thương được hòa trộn giữa con người và thiên nhiên. Và những du khách khi một lần bước chân lên Đà Lạt để rồi khi trở về sẽ vấn vương và nhớ mãi chốn ấy và thầm nhủ: Đà Lạt ơi!

Đà Lạt, 22-11-2016

09

Chương 1: Giới thiệu

17

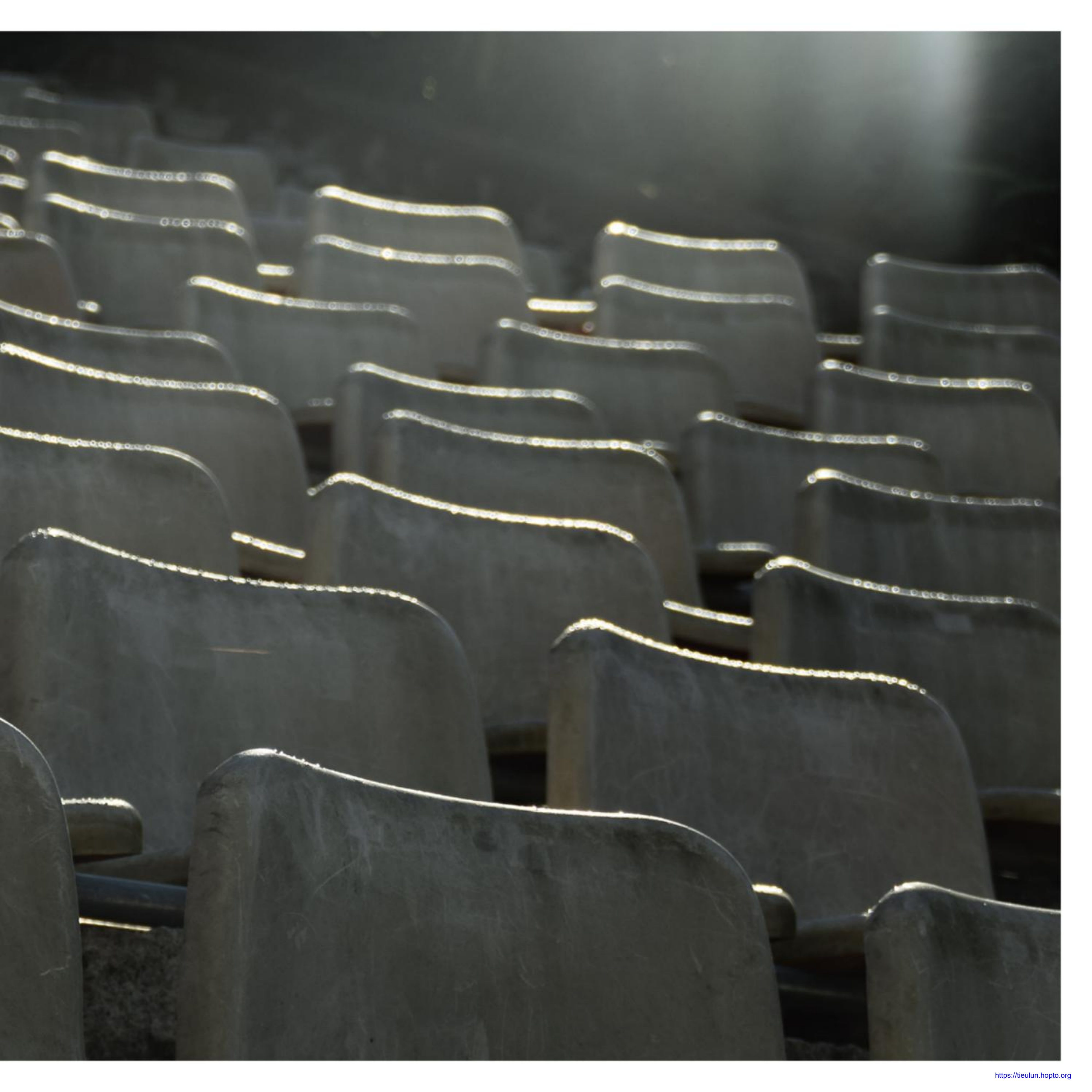
Chương 2: Hùng Vĩ Của Cha

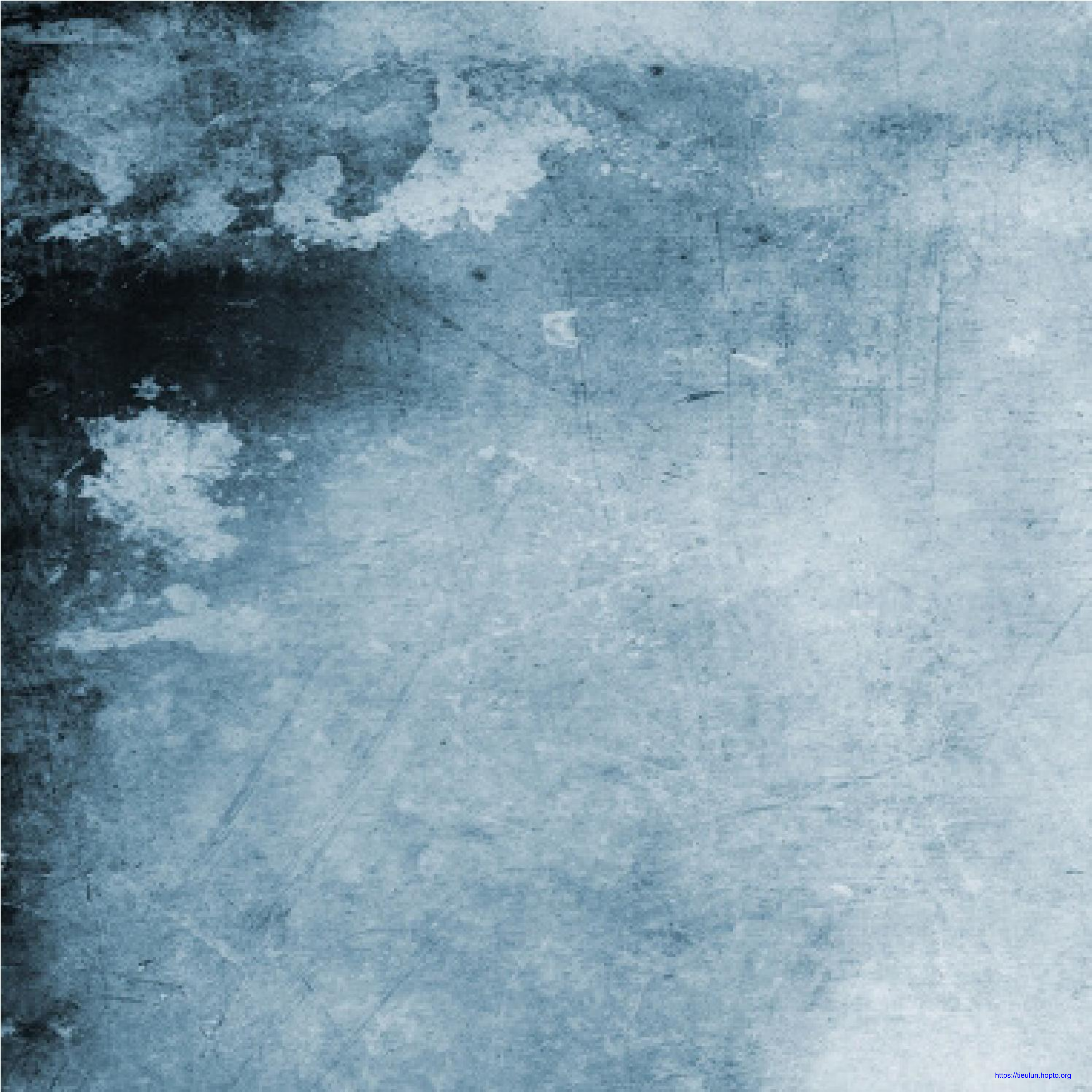
35

Chương 3: Hiền Hòa của Mẹ

47

Chương 4: Điềm Đạm của Con

1

GIỚI THIỆU

Đà Lạt có những rừng thông và những đồi núi nhấp nhô, có một ai đó đã nói Đà Lạt là một thành phố mà ở nơi đó phố trong núi và núi cũng trong phố, có một điều rất lạ và thú vị là ở Đà Lạt bất cứ đi chỗ nào ta cũng thấy hoa, và hoa có thể mọc ở bất cứ đâu, chỉ cần một cơn gió đi ngang qua nụ hoa là y rằng một sự sống mới được nảy sinh trên một nơi mới, chính vì vậy Đà Lạt không hổ thẹn với mỹ từ là Thành phố của ngàn hoa.

Một Đà Lạt mà ngày xưa những chàng trai cô gái tuổi đôi mươi với sức khỏe tràn trề cũng phải luôn mang trên mình những bộ quần áo ấm và xuyết xoa trong cái lạnh khi đi bên nhau, trong cái giá lạnh nhưng lúc đó họ cảm thấy thật gần nhau và thiên nhiên hình như cũng hiểu được tình yêu của họ nên đã mang họ đến gần nhau hơn trong cái không khí lạnh êm đềm đó - một kỷ niệm mà chỉ có những người sống lâu năm ở vùng đất này mới thấy thấm thía khi nó đã không còn.

Nói về các địa danh tôi đã đi qua trên cả nước thì Đà Lạt là một nơi đã để lại trong tôi nhiều ấn tượng nhất. Từ con người cho đến khung cảnh và đặc biệt nhất vẫn là khí hậu nơi đây. Không đâu như ở Đà Lạt, thiên nhiên đã ưu đãi quá nhiều kể cả khí hậu lẫn cảnh quan. Những ai đã từng đến nơi đây một lần sẽ cảm nhận được không khí mát lành như thế nào, sáng sớm thức dậy bước ra ngoài bạn có cảm tưởng như mình vừa rời khỏi chăn êm nệm ấm thì ai đó đã quăng mình rơi vào trong một chiếc tủ lạnh khổng lồ, cái tủ lạnh đó không tối tăm như những điều bình thường mà nó mang một cảm giác vừa lạ vừa

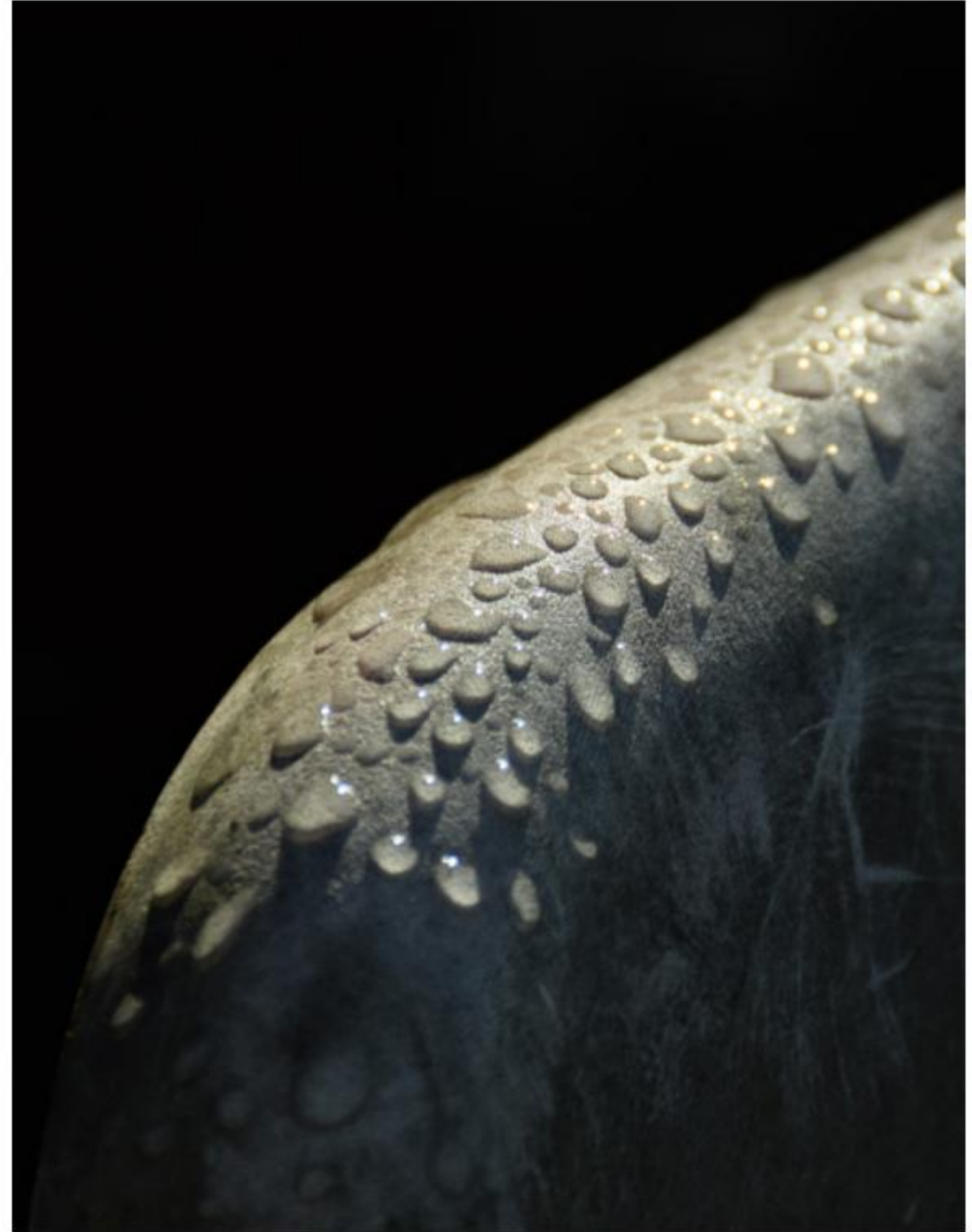
sảng khoái. Hít một bầu không khí no căng lồng ngực bạn sẽ thấy ngày hôm nay sao đẹp một cách lạ lùng. Cái hơi lạnh buổi sáng mang đến cho bạn một sự tinh khiết, tinh khiết đến thanh cao và bình dị. Nếu đã lạnh không thì chưa đủ vì cái lạnh đến ở một nơi hoang sơ và hẻo lánh, một nơi không có sự sống của con người và thực vật thì cái lạnh đó chỉ gợi lên một hình ảnh đậm trong một không khí buồn tẻ cô liêu.

Một Đà Lạt đầy vết thương “lở lói” như vậy mà sao không bao giờ thôi hết lời cuốn hút du khách ở khắp nơi tìm đến.

Có người nói rằng Đà Lạt vẫn quyến rũ là vì - bởi so với những nơi khác ở trên đất nước này Đà Lạt vẫn là một cô gái lành lặn nhất đáng để mất tiền mà không hối tiếc.

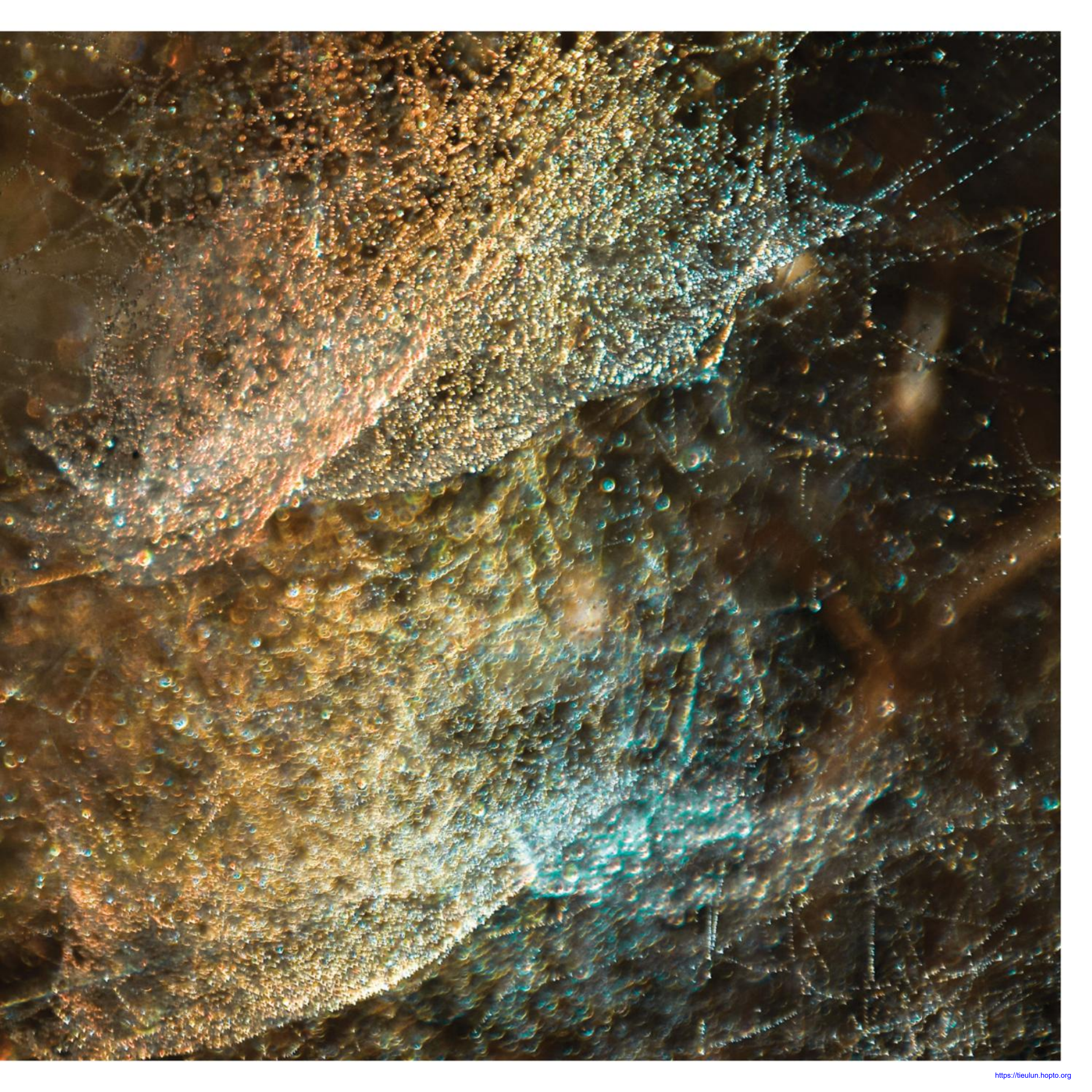
Đà Lạt có nóng hơn đó nhưng vẫn đủ lạnh để có thể co ro khi đêm về. Mưa nắng vô chừng nhưng khi mưa thì chắc chắn cũng đủ làm cho bạn than lên như Lê-Uyên Phương rằng "Trời mưa mãi mưa hoài..." và sương mù nữa có lúc nó đi đâu mất và có khi lại quay về đầy phố ngập phừng. Hình như cái không khí nóng dần của Đà Lạt đã ảnh hưởng không ít đến tính tình của người dân nơi đây.

Bức ảnh đầu tiên là một cảnh thông đang đón nắng của ngày đông se lạnh thì trần sương mù. Sương dạ lên phản chiếu ánh nắng ban mai lấp lánh. Bức ảnh này được tôi chụp ở sân nhà thờ Con Gà vào lúc 7 giờ sáng. Bức ảnh thứ hai sương đang bám đầy trên một cụm cỏ hồng trên đồi suối Vàng. nếu nhìn xa tất cả sẽ trở thành một dải tuyết trắng trên một đồng cỏ tràn trề ánh nắng. Bức ảnh thứ ba mạng nhện đang hứng sương sau một đêm dài lạnh giá. Mạng nhện bám đầy trong sân vườn của một ngôi nhà ven đường đến Lang Biang. Bức ảnh thứ 4 Sương đọng trên chiếc ghế của nhà văn hóa thiếu nhi Lâm Đồng.

No-el về phố lạnh
Lang-bí-ang ngần ngo
Gốc thông già đón nắng
Mạng nhện phủ sương mờ

HÙNG VĨ CỦA CHA

LA

An aerial night photograph of a city, likely Hanoi, Vietnam, with the Hoan Kiem Lake and the Old Quarter visible. The city lights are reflected in the water, and the surrounding mountains are silhouetted against the dark sky. The text 'ANG BIAN' is overlaid in large, white, bold letters.

ANG BIAN

An aerial photograph of a valley in the morning. The foreground shows terraced rice fields with some water reflecting the light. In the middle ground, there are clusters of buildings, including a prominent white church with a steeple. The background consists of rolling hills and mountains under a hazy, golden sky. The overall atmosphere is peaceful and scenic.

“Lang-Biang đã trở thành thiên tình sử Cho tình yêu đẹp mãi đến muôn đời.”

Núi LangBiang là biểu tượng huyền thoại của một tình yêu vĩnh cửu ở thành phố ngàn hoa. Đà Lạt từ lâu đã là một trong những điểm du lịch đã để lại trong lòng mỗi du khách nhiều ấn tượng nhất, sở hữu một vẻ đẹp rất riêng mà không lẫn vào đâu được. Đà Lạt kiêu sa nhưng lại gần gũi, mộc mạc mà lại rất nên thơ. Đà Lạt là xứ mộng mơ đầy lãng mạn, là nơi minh chứng cho vô vàn câu chuyện tình yêu của các đôi lứa và câu chuyện tình yêu của Lang và Biang là câu chuyện tình yêu đẹp nhất trên xứ sở sương mù này.

Phía dưới chân núi Lanbiang là nơi sinh sống của người đồng bào dân tộc K’Ho, nơi đây còn lưu giữ nhiều nét văn hoá có ý nghĩa rất lớn trong đời sống cũng như trong tâm linh của người đồng bào bản địa. Và một nét văn hoá không thể không nhắc đến đó là Văn Hoa Cồng Chiêng Tây Nguyên đã được UNESCO Việt Nam công nhận là Kiệt tác truyền khẩu và phi vật thể nhân loại vào ngày 15 tháng 11 năm 2005.

Ngày nay người Lạch đến định cư ở đây nên buôn làng gắn bó với ngọn núi này. Từ tháng 11/1999, khu vực này đã được giao cho Công ty du lịch tỉnh Lâm Đồng, với tên gọi là khu du lịch Lang Bian. Địa hình của Lang Bian rất thích hợp cho kiểu du lịch dã ngoại để tìm một chút hơi lạnh của miền sơn cước. Tại chân núi có nhiều khu đón khách. Ngoài những cơ

sở nghỉ ngơi cao cấp, còn có khu cắm trại và nhiều dịch vụ cần thiết cho du khách. Họ dừng lại đây để nghỉ dưỡng tham quan thắng cảnh. Một số cắm trại qua đêm, quây quần bên ánh lửa với chén rượu cần, nghe những khúc hát cùng những âm thanh của nhạc cụ cổ truyền người Lạch. Họ ăn uống, nhảy múa suốt đêm.

NỐI NHỊP LANGBIANG

Núi Lang Biang còn được gọi là Núi Mẹ, gồm 2 ngọn, có độ cao 2.167m. Chuyện xưa kể rằng có một đôi trai tài gái sắc yêu nhau tha thiết - chàng K'lang và nàng Hơ Biang. Do lời nguyên thù hằn của hai bộ tộc mà hai người đã phải chia lìa. Nàng sau khi chết đã hóa thân thành dãy núi mà người dân tộc Hơ Ho-lạch gọi là Núi Mẹ và sữa từ bộ ngực của nàng đã tuôn tràn thành những dòng suối, dòng thác tươi mát cho đời. Từ đó hai ngọn núi được đặt tên là Lang Biang.

Qua một thế kỷ, diện mạo của cao nguyên Lang Bian thay đổi nhiều, trừ một vài nơi như vùng đồi Cù chống hạn. Từ trung tâm thành phố Đà Lạt, sau 15 phút đi bằng xe máy hoặc xe ô tô, du khách đã có thể đến chân núi Lang Bian huyền thoại nơi có những bản của đồng bào dân tộc Tây Nguyên như: dân tộc Lát, Chil (Cơ Ho)...

Núi LangBiang Đà Lạt ngày nay

Ngày nay người Lạch đến định cư ở đây nên buôn làng gắn bó với ngọn núi này. Từ tháng 11/1999, khu vực này đã được giao cho Công ty du lịch tỉnh Lâm Đồng, với tên gọi là khu du lịch Lang Bian. Địa hình của Lang Bian rất thích hợp cho kiểu du lịch dã ngoại để tìm một chút hơi lạnh của miền sơn cước. Tại chân núi có nhiều khu đón khách. Ngoài những cơ sở nghỉ ngơi cao cấp, còn có khu cắm trại và nhiều dịch vụ cần thiết cho du khách. Họ dừng lại đây để nghỉ dưỡng tham quan thắng cảnh. Một số cắm trại qua đêm, quây quần bên ánh lửa với chén rượu cần, nghe những khúc hát cùng những âm thanh của nhạc cụ cổ truyền người Lạch. Họ ăn uống, ca hát, nhảy múa suốt đêm.

Truyền thuyết về tình yêu

Tên Langbiang gắn với một truyền thuyết về một tình yêu, lòng thủy chung sắc son rất đẹp của người đồng bào nơi đây: đó chính là tình yêu của chàng K'lang con tù trưởng bộ tộc Lạch thương người con gái tên Biang, con tù trưởng bộ tộc Chil. Hai người yêu nhau tha thiết nhưng vì mâu thuẫn truyền đời của 2 bộ tộc nên 2 người không thể đến với nhau được, rồi cuối cùng hai người bị dân làng ghét bỏ, bị tấn công nên họ đã chọn cái chết để giữ trọn tình cảm dành cho nhau. Sau cái chết của con mình, cha của Biang hối hận rất nhiều và đã thống nhất các bộ tộc người Lạch, Chil, Srê lại với nhau thành dân tộc Cơ Ho như ngày hôm nay. Từ đó, các thanh niên nam nữ của các bộ tộc có thể tự do yêu thương nhau mà không gặp bất cứ ngăn cản nào nữa.

ĐỒI THIÊN PHÚC ĐỨC

**“Đồi bên nhau trầm tư lâu đài cổ
Tiếng ve rung một bản vĩ cầm
Thiên Phúc Đức nghiêng một bình rượu xuân
Rót muôn ý thơ vào lòng lữ khách”**

Đồi Thiên Phúc Đức nằm đối diện với LangBiang, chỉ cách trung tâm thành phố Đà Lạt chừng 6km chỉ mất chừng 20 phút, đồi chân đã đến ngay đỉnh đồi, để ôm lấy một không gian huyền ảo của Đà Lạt vào lòng. Người ta thường gọi đó là cây thông mồ côi, chỉ riêng mình lặng lẽ cùng cỏ cây và mây trời Thiên Đức Phúc, vừa khiến lòng người trầm tư cùng suy tưởng lại mang đến “tiên cảnh” có một không hai mà ai cũng muốn nắm giữ từng khoảnh khắc tuyệt đẹp đó. Dù nắng đã chan hòa khắp nơi, không gian Thiên Phúc Đức vẫn mơ màng trong bức tranh mộng mị, làm đôi mắt như bất động bởi sức cuốn hút lạ lùng kia.

Thời điểm để ghi lại những thước phim ảo diệu nhất trên đồi Thiên Phúc Đức chính là rạng sáng, khi màn đêm và sương vẫn còn bao phủ cả không gian, để những vì sao còn nhấp nháy những giây phút cuối cùng trước khi bị nắng mai “xua đuổi”. Ấy thế nên khi du lịch Đà Lạt, hãy cố gắng đi ngủ sớm vào hôm trước để có sức và tinh thần khởi hành ngay khi gà còn chưa gáy, du hí đến Thiên Phúc Đức, lắng nghe hơi thở và thanh âm trong lành của tự nhiên hoang sơ.

Nằm trên một cái dốc khá cao , tôi chạy hần chiếc xe máy lên trên đồi để đi và mơ màng lạc vào bức tranh đầy huyền bí chỉ riêng ngọn đồi hoang sơ này có. Một Thiên Đức Phúc lãng bâng khói sương đang đợi, đi, nhanh đi thôi! Sau khi tham quan ở đồi Thiên Phúc Đức và phóng tầm mắt về dãy LangBiang huyền thoại, tôi tiếp tục bắt đầu hành trình khám phá những địa danh khác ở trung tâm Đà Lạt!

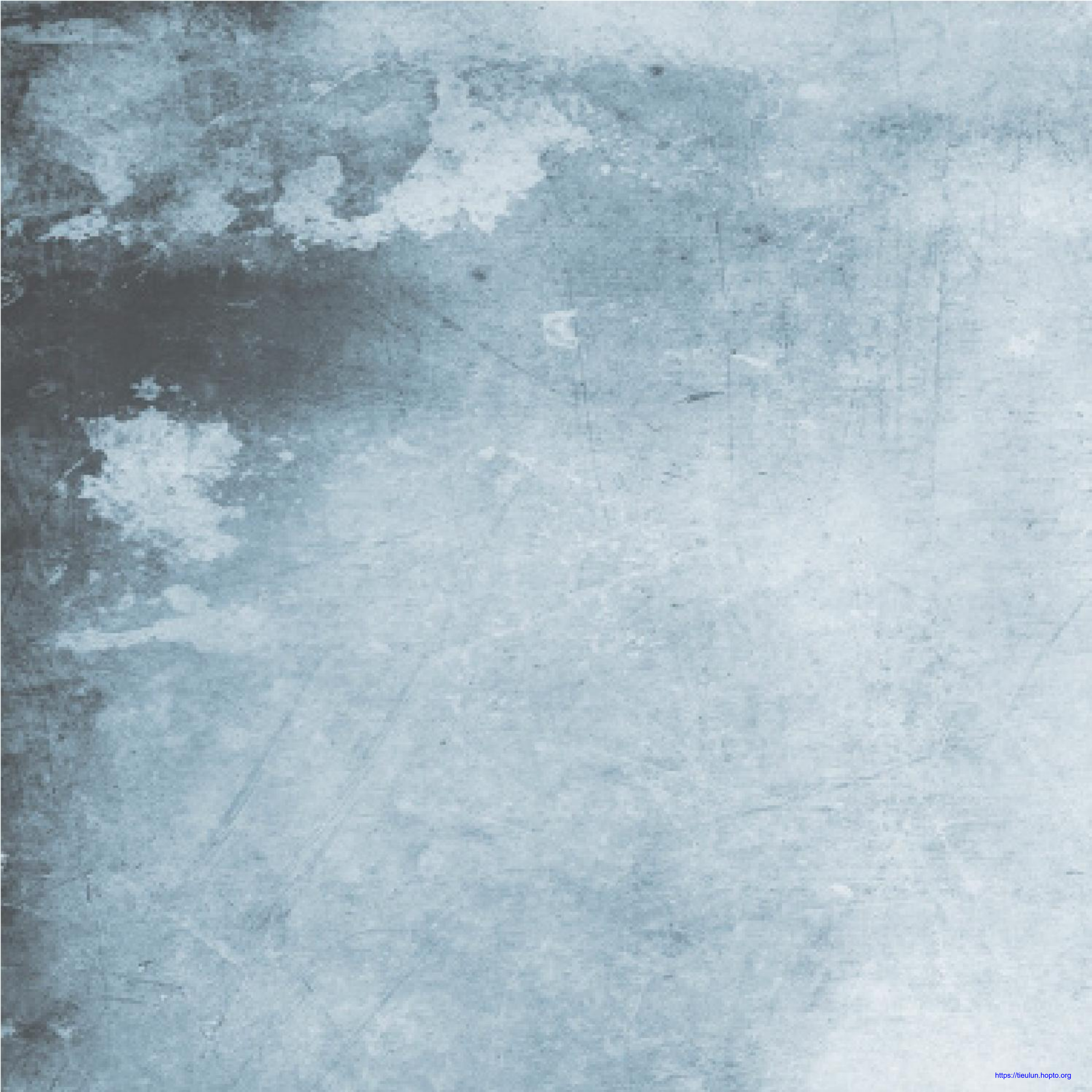

NÚI TUYÊN

HIỀN HÒA CỦA MẸ

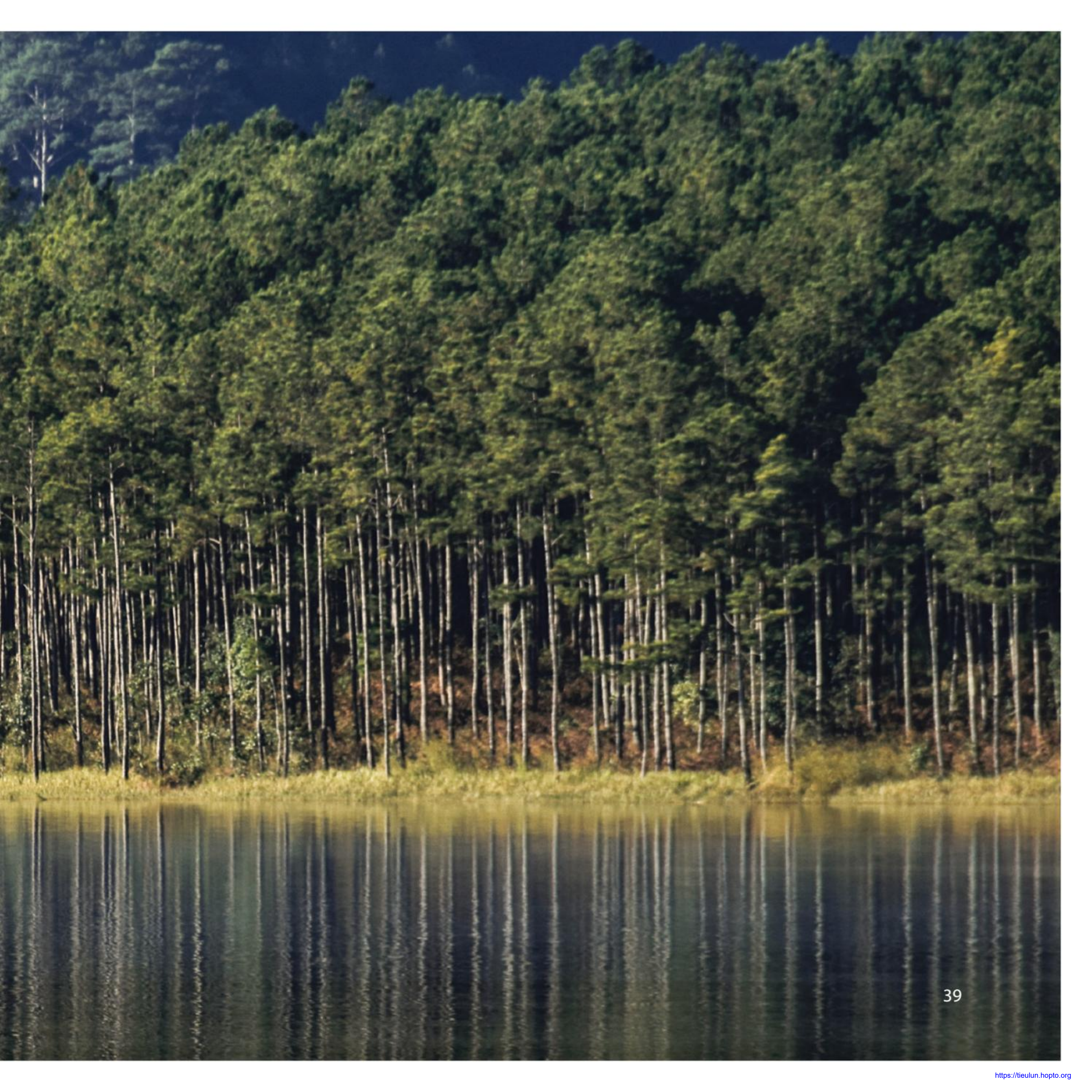
HỒ TUYỀN LÂM

HỒ TUYỀN LÂM

**“Ai hãy lặng thinh chớ nói nhiều
Để nghe dưới nước đáy hồ reo
Và để nghe trời giải nghĩa yêu”**

Hồ Tuyền Lâm có diện tích hơn 350ha, độ sâu có nơi trên 30m. Nước hồ chảy qua một đập tràn 6 bậc và cung cấp nước tưới cho vùng đất dưới chân thác Prenn (huyện Đức Trọng) vào mùa khô. Những đồi thông xanh, mặt nước hồ Tuyền Lâm thấp thoáng qua hàng cây.

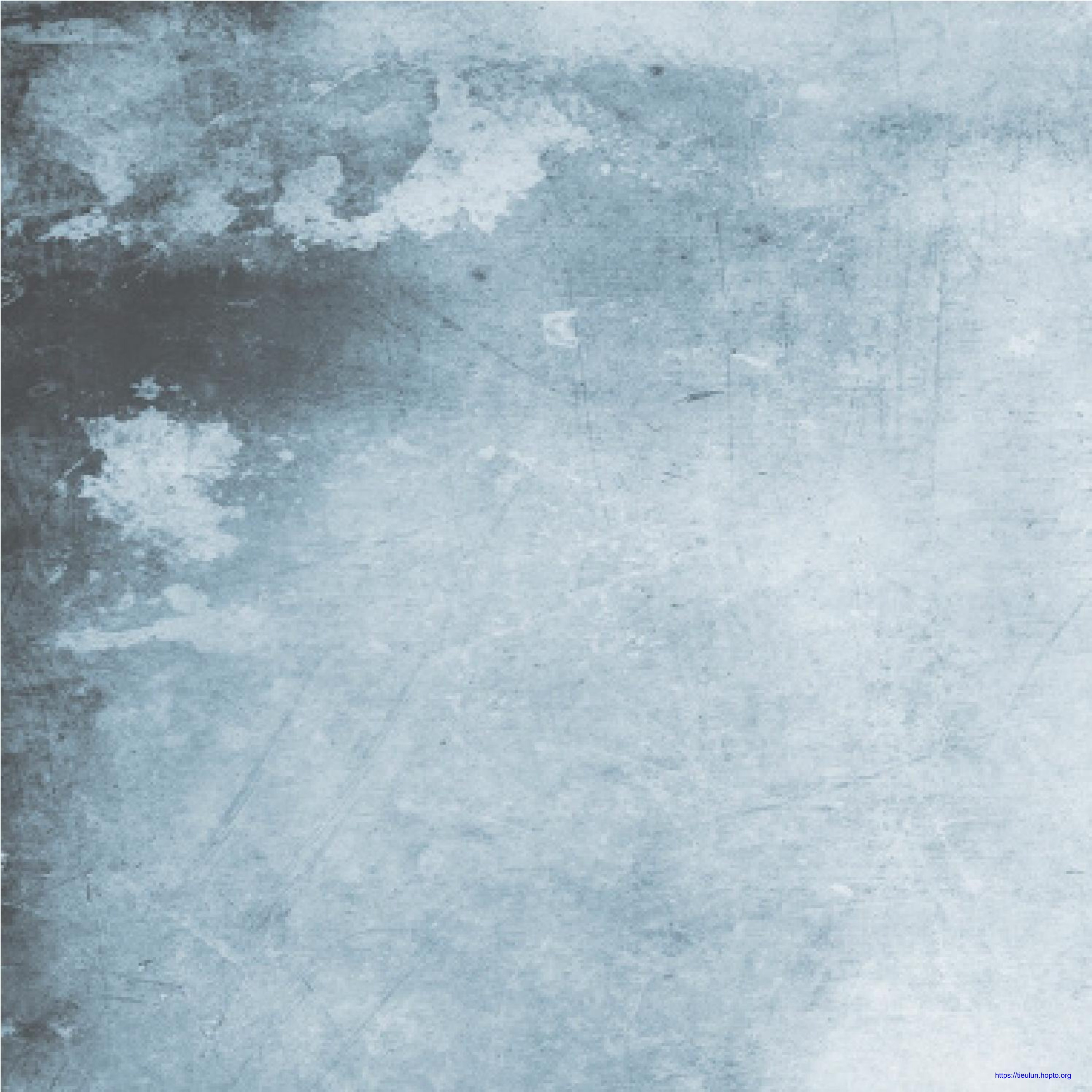
Ai đến Đà Lạt đều phải thốt lên rằng: Ôi! Sao Đà Lạt đẹp đến thế! Đẹp mê hồn người lữ khách, đẹp cả trong tim người chưa đến Đà Lạt bao giờ. Phải chăng người ta yêu Đà Lạt bởi những dòng thác cuộn trào, ảo ảnh sương khói của hương hoa, của nước Hồ Xuân Hương dịu mát.

Khi đã đến Đà Lạt chớ quên ghé thăm hồ Xuân Hương. Vẻ đẹp hồ Xuân Hương đã làm say đắm biết bao nhà thơ, nhà văn. Như nhà thơ Hàn Mặc Tử cũng phải ngẩn ngơ lặng nhìn:

Ai hãy lặng thinh chớ nói nhiều
Để nghe dưới nước đáy hồ reo
Để nghe tơ liễu run trong gió
Và để nghe trời giải nghĩa yêu

4

ĐIỀM ĐẠM CỦA CON

CHỢ ĐÀ LẠT

Triết học Mác – Lênin đã chứng minh con người là một thực thể sinh học – xã hội được hình thành từ môi trường thiên nhiên – xã hội và luôn luôn gắn bó, làm sinh động cho chính môi trường đó. Thiên nhiên Đà Lạt đã góp phần tạo nên cốt cách, phẩm chất của người Đà Lạt. Đặc điểm hiền hòa, dịu dàng, thanh nhã của phụ nữ Đà Lạt, tác phong thư thái, trầm tĩnh của nam giới Đà Lạt sẽ không có, khi ở đây không phải là quanh năm mát mẻ, khi ở đây không phải bốn mùa hoa lá xanh tươi...

Tựu trung, thiên nhiên Đà Lạt là đẹp. Như mọi vẻ đẹp của thiên nhiên nói chung, vẻ đẹp của thiên nhiên Đà Lạt mang đến cho con người cảm xúc trong sáng, kích thích tính hướng thiện vô tư nhất của con người. Và, một điều khá lý thú, hơn bất cứ ở đâu vẻ đẹp thiên nhiên Đà Lạt vây quanh con người trong mỗi bước đi, dứng đứng, thủ thủ nhắc nhở trách nhiệm của người Đà Lạt và của tất cả chúng ta đối với từng đồi cây, thác nước, ngọn cỏ, cành hoa...

Cởi mở và mến khách là một điều rất đáng quý của người Đà Lạt

Đà Lạt là một trung tâm du lịch, nghỉ dưỡng, các nghề dịch vụ lại có nguồn sống từ khách, nên mến khách không còn là một tình cảm mà trở thành lẽ sống. Nét đẹp này rất dễ thấy ở các chị bán hàng chào mời niềm nở, nhẹ nhàng, tôn trọng khách, không có ngôn ngữ thách đố. Những người phục vụ như xe thô, khuân vác, nhân viên nhà trọ... không có thái độ bắt chẹt, thóa mạ khách hàng. Những người dân Đà Lạt có cái nhìn thiện cảm, không xoi mói, ganh tị và sẵn sàng giúp đỡ, chỉ dẫn khi có người hỏi đến.

Rời quê hương bản quán lên sinh cơ lập nghiệp ở vùng đất sơn nguyên hoang vu, đồi núi điệp trùng cách đây hơn nửa thế kỷ, những cư dân Đà Lạt đầu tiên hơn ai hết mong muốn tiếp nhận thêm nhiều đồng bào của mình từ mọi miền đất nước đến vùng đất lành này sống quần cư, tạo ấp, lập làng ngày càng đông vui, xóa dần nỗi buồn xa xứ, phát huy sức mạnh cộng đồng để khai phá đất hoang, làm chủ thiên nhiên. Đây là tiền đề và cơ sở quan trọng để tạo nên tình đoàn kết giữa những nhóm cư dân từ nhiều miền khác nhau về đây cùng sinh sống, giải thích vì sao người Đà Lạt tuy có nhiều gốc gác khác nhau, phong tục tập quán và tôn giáo, tín ngưỡng khác nhau... mà vẫn không hề có định kiến, phân biệt đối xử, vẫn sống đoàn kết, gắn bó với nhau trong tình quê hương, nghĩa đồng bào...

Hòa nhịp cùng dân tộc K'Ho

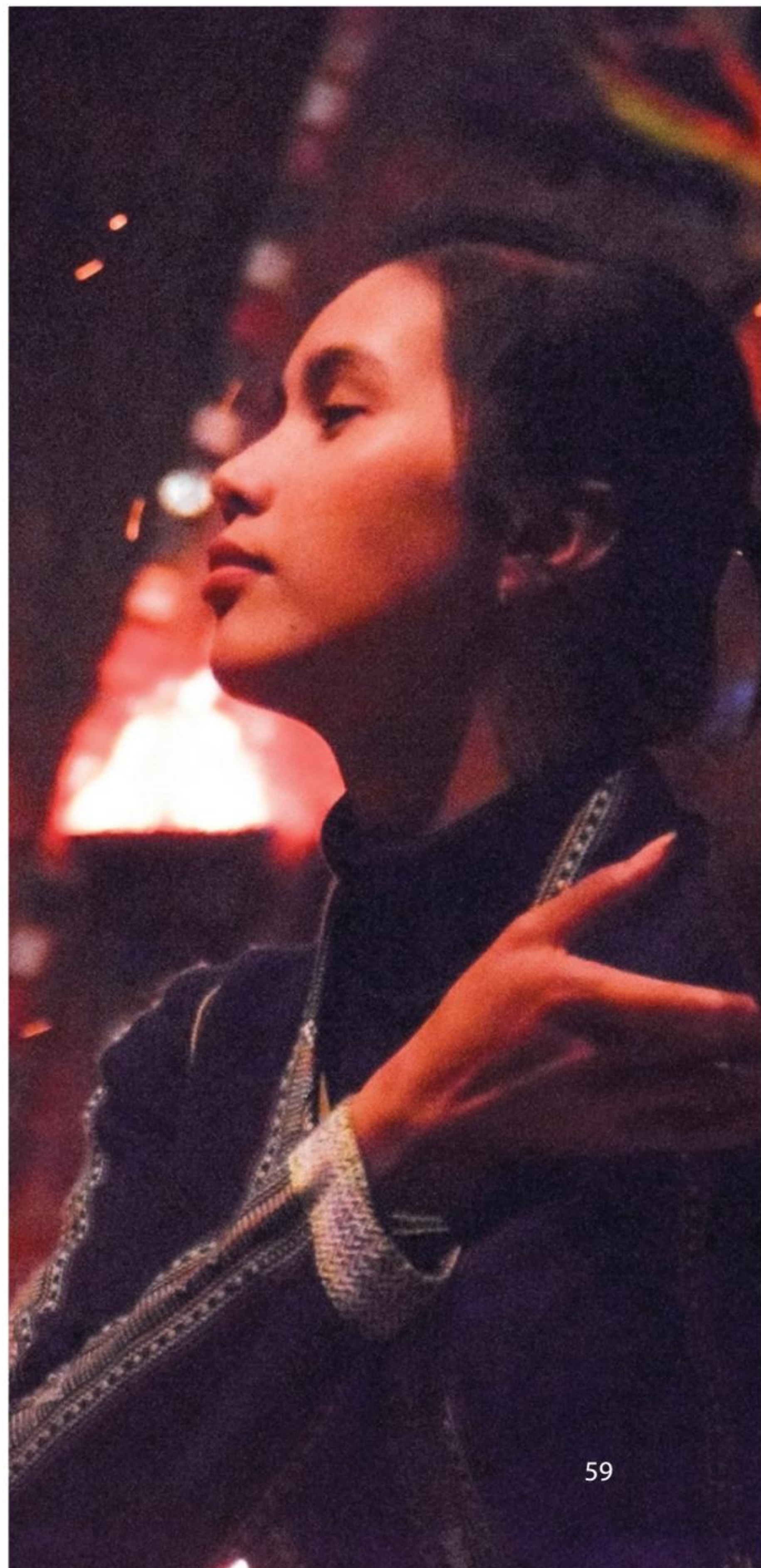
Tài xế Quyết đưa tôi đến đồi Mộng Mơ - nơi diễn ra lễ hội cồng chiêng của dân tộc K'Ho. Đi sâu vào một đoạn của đồi Mộng Mơ, bước xuống từng bậc thang trơn trượt sau một cơn mưa nhẹ. Đường đi hơi tối nhưng đủ để tôi lấp ló bên phải một thung lũng - một sân khấu cồng chiêng được hắt sáng bởi đốm lửa hồng ấm áp. Tôi chọn cho mình một vị trí giữa khán đài. Những chàng trai cô gái K'Ho vùng núi mở đầu buổi lễ bằng một cử chỉ độc lạ.

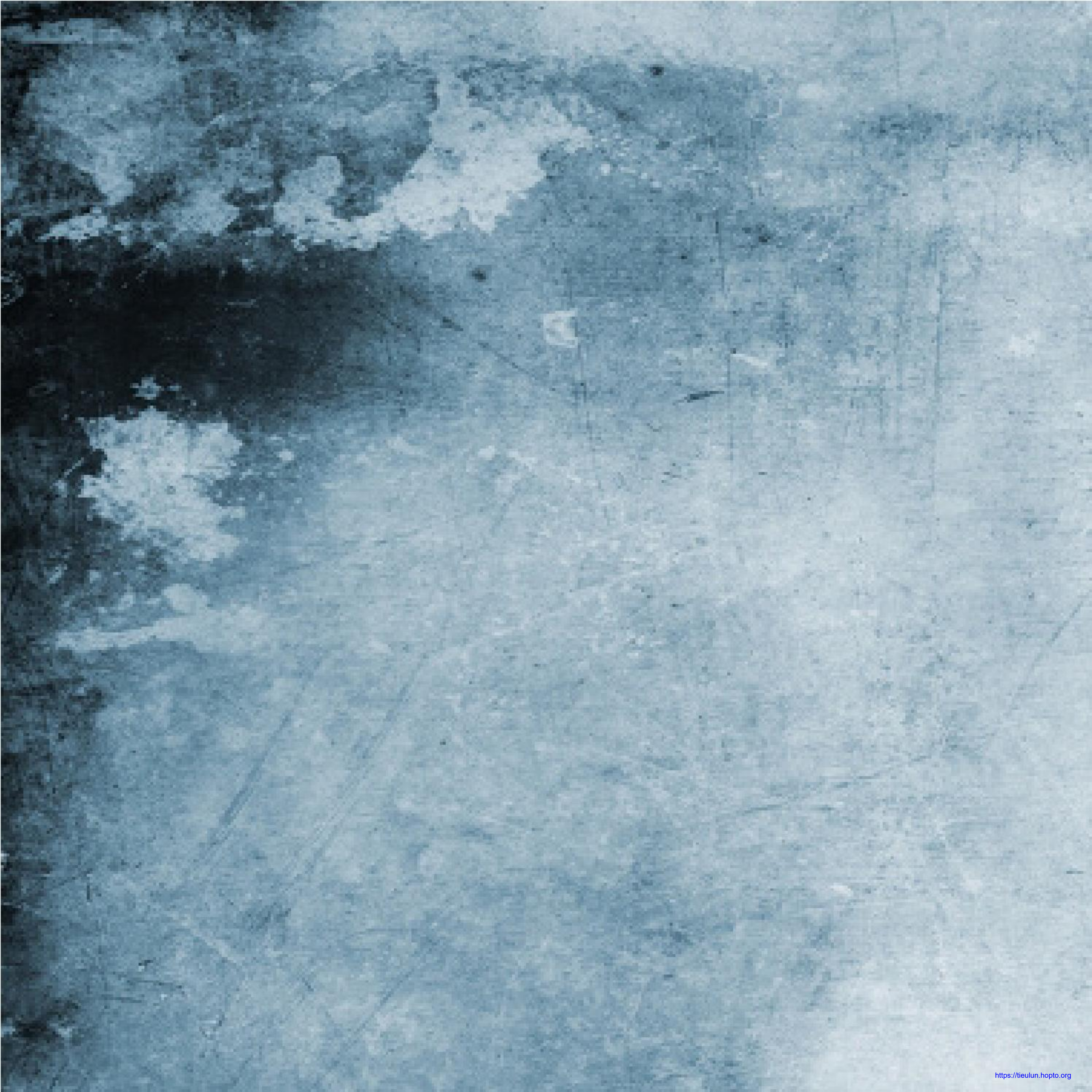
Buổi lễ được bắt đầu, một khóm lửa thắp lên sáng rực và cháy xuyên suốt buổi trình diễn. Mô phỏng lại một buổi sinh hoạt ngày xưa của dân tộc miền núi đã từng sinh sống tại đây. Những vũ điệu múa được biểu diễn thật sôi động. Âm nhạc réo rắt và được phối hợp nhuần nhuyễn: đàn tơ rưng, đàn đá,.. Bóng của các chàng trai cô gái K'Ho hắt ngược hướng ngọn lửa. Tất cả như một nghi lễ tế thần huyền bí.

Đến Lâm Đồng, không ai nói không biết dân tộc K'Ho. Họ đại diện cho phần lớn dân tộc thiểu số vùng cao nguyên Lâm viên. Điển hình, tại Đà Lạt có dân tộc K'Ho Lạch, tập trung tại xã Lát do được trại ra từ Lạch và một số thung lũng quanh Đà Lạt. Người K'Ho sống giản dị và chân thật, không trộm cắp, không mắc nợ, không dâm dục, hoặc khuyên con cháu nên học hỏi, rèn luyện đạo đức lối sống, những thông điệp của tổ tiên người K'Ho gửi gắm con cháu về cách ứng xử với thiên nhiên, với cuộc sống cộng đồng, đời sống tâm linh, văn hóa, ngôn ngữ, đạo đức, tri thức... ẩn chứa tính nhân văn sâu sắc và là một triết lý sống chuẩn mực.

Lễ hội kết thúc bằng một bài nhảy tập thể thể hiện tình đoàn kết dân tộc.

ARTBOOK

V A N L I C H

LANG THANG DA LAT

Biên tập

Văn Lịch

Trình bày

Văn Lịch

Hình ảnh

Lịch Văn

Hỗ trợ thực hiện

Thầy Nguyễn Long

Cảm ơn thầy Nguyễn Long , anh Nguyễn Phước Hiệp , Trần Thế Hưng cùng những người bạn đã đồng hành cùng tôi trong chuyến thực tế.

